

PASAULIE I DALYVAVIMAS BAŽNYIOS MISIJOJE

žangos žodis. — Kaip kiekviena era, taip ir mūsų laikai turi vis eil sau būdingų tendencijų, problemų. Medžiagos dalelių skaldymo keliu medžiagą paveriant ją fizikos-chemijos mokslas savo rezultatais, turėdamas, niekad nebuvo tiek suartėjęs su filosofija ir teologija, kaip dabar. Besiplečiantys politiniai ir ekonominiai žmonių santykiai naujoje šviesoje atskleidžia tautų ir valstybių santykių ateitį. Vairios teorijos šeimos klausimais užduoda naujų rėpų moralės principų aiškintojams. Mūsų laiko atviro ateizmo ir laicizmo pasikėsinimas religijai bendrai ir krikščionybai specifiniai yra tapę vienu iš didelių mūsų laiko Bažnyčios ir visos žmonijos rėpų. Visi tie dideli klausimai, dideli laimėjimai, dideli rėpai neviršyt kasdieninio savanaudiškumo akiračio ir neprilygt žmogaus natūralaus kilnumo laipsnio, jeigu paties žmogaus niekas neiškeltų jo proto ir dvasioje jam priklausanias aukštumas: jo proto, sitikinimo, jausmų, aspiracijų, jo kasdieninio gyvenimo. Neiškeliant žmogaus jam priklausanias aukštumas jis vargiai būtų vertas mokslininko, visuomenininko, apaštalo gyvenimo aukos.

Svarstydami žmogaus asmens ir jo gyvenimo vertę nesunkiai surasime, kad ir apaštalui yra derama ir labai garbinga vieta šalia mokslininko, politiko, visuomenininko, kultūrininko. Nesunku taip pat suprasti, kokios reikšmės yra visų jų darbas. mokslas, menas, bendrai kultūra, keliai yra atviri kiekvienam žmogui: pasauliečiui ir klauzoje gyvenantiems trapistui ar vienuolei. Lygiai atviras kelias yra visiems žmonių kilninimo darbas, kitu žodžiu vadinamą apaštalavimu. Jis kalbina apie pasauliečio žmogaus dalį šioje apaštalavimo misijoje. Jai vykinti Kristaus steigta institucija žmonių yra vadinama Bažnyčia. Pagal šio susivaižavimo rengimą minti, aš kalbu šiuo apie pasauliečio žmogaus dalį šioje Bažnyčios misijoje. Panagrinime du klausimus: Iš kur ir kas yra Bažnyčios misija; Pasauliečio kataliko dalis šioje Bažnyčios misijoje.

I. Iš kur ir kas yra Bažnyčios misija

Ieškant eilinio kataliko vaidmens Bažnyčioje pirmoje eilėje reikia prisiminti jos tikslą ir misiją. Nesustosiu aiškinti, kas yra Baž-

ny ia, kokia jos struktūra ir t. t. Mūsų temai prisiminkime tik jos tikslą. Iš to paaiškės jos ir joje mūsų kiekvieno misija.

Kalbami apie Kristaus atjimo tikslą — atpirkimą ir išganytąs žmones. Tuo didžiuoju vykiu betarpiškai iš paties Kristaus rankų, prieš jam užžengiant dangų, pasinaudojo tik labai mažas brelis asmenų. Visi kiti šie Kristaus dovanų ir kelių jytur jo, dabar turi ir ateityje turėti susirasti arba patys savo išmanymu ir jgomis, arba kieno nors kito vadovaujami ir padedami.

Ši klausimas, ar žmogus turi ir gali surasti atpirkimo bei išganytąs dovanų ir kelių jytur, ar privalome vieni kitiems pagelbėti, atsako šv. Paulius laiške Romėnams: « Bet kaip gi jie šauksis to, kur ne tik jo? Arba kaip tik sėdėti, apie kur negirdi jo? Kaip gi išgirs be skelbimo? »¹.

Gyvenantiems po Kristaus, paties Kristaus ir jo atpirkimą turi kas nors skelbti, parodyti. Iš šio dėsnių nėra nei vienos išimties. Iki šiol suradusiems Kristaus ir išganytąs visiems kas nors tai parodyti: gal pavyzdžiui, gal gyvu, gal rašytu žodžiu. Net ir pačiam Povilui Kristus pasakė tik, kad jis klysta kovodamas prieš jį, o kad jis turi toliau daryti, pasimokyti pasiunt pas žmogų.

Šiame kelyje, — žmonėms vieni kitiems parodyti Kristų, atpirkimą, jį pasiekti, tik jusiems vadovauti ir tvarkyti jį gyvenime, — Kristus paliko instituciją, kuri šiandien vadiname Katalikų Bažnyčia. Bažnyčios darbo metodai, taktika vairiais laikais keičiasi pagal laiko praktiškus reikalus. Tikslas ir visa jo esmė lieka ta pati tie patys. O tuo tikslu yra: kad žinia apie Kristų ir jo vykintą atpirkimą pasiektų visų žmonių ausis, protus, širdis, kad žmonėms gyvenime vestų prie Kristaus.

Kaip Kristus per Bažnyčią pasiekia žmogų? — Tokia yra žmogaus prigimtis ir tokie yra natūralūs žmonių santykiai, kad mums matomus svarbiausius dalykus, svarbiausias dovanas Dievas žmogui teikia per kitus žmones: galvokime apie kūno gyvybę, sakramentus ir kt. (neliečiu klausimo, ar visas malones Dievas žmogui teikia per kitus žmones).

Kiekvienas žmogus individualiai ir atskirai ne tik pagimdomas. Ar kas yra iš Dievo ar iš žmogaus rankų, viskas ir kiekvienam žmogui turi ateiti vis naujai ir individualiai. Kiekvienas žmogus gema pradinę nuodmę ir todėl kiekvienoje generacijoje kiekvienas žmogus turi būti atskirai kieno nors iš tos nuodmės išlaisvintas. (Kiekvienas žmogus turi būti individualiai pakrikštytas. Yra

¹ Romėnams 10, 14.

pasmerkta kadaise skelbta mintis, es iš katalik gimst vaikai nes reikalingi krikšto). Kiekvienas žmogus turi b ti išganytas individualiai. Šiam tikslui vieno recepto, kuris kart pritaikytas galiot visiems laikams ir visiems asmenims, n ra. Yra kai kurie dalykai bendri visiems laikams ir visiems žmon ms, ta iau ir tie patys turi b ti pavartoti ir pritaikyti kiekvienam individualiai ir atskirai. Pats išganymas turi b ti pasiektas ir jam priemon s pritaikytos bei pavartotos kiekvieno individo atskirai. Negalime kurio nors kito asmens krikštu b ti mes pakrikštyti, o gi yra ir daugiau svarbi dalyk , kuriuos pavartoj s ar pasinaudoj s vienas, negali savo laim to dalyko kitiems nei padovanoti nei paskolinti.

Krikš ionies uždavinys savoje generacijoje. — Kalbant apie atpirkim , jeigu pra jusios žmon i kartos savo uždavin b t atlikusios taip gerai, kad savo laiko žmones b t visus pakrikštijusios ir nuvedusios vieni kitus tiesiai dang , tai po j gyvenantiems j vaikams ir v lesniems j kilnumas b t gražus pavyzdys, paskatinimas, pamokymas, o vis tiek j , net pa i tobuliausi j , vaikai gim prad in je nuod m je, gal su daug graži gimt b do savybi , tai daugeliu atžvilgi vis tiek — *tabula rasa*. net kryžiaus ženkle nemok dami, neatsinešdami net supratimo apie Krist , apie jo vykint atpirkim . Taip yra nat ralu, kitaip n ra ir negali b ti, nepaisant ko mes pageidautum m, k apie m s mirusius ir mus pa ius begalvotum m, bekalb tum m. Naujai gimst ir švent j vaikai neturi net fizin s galimy b s pasinaudoti pa ia pirm ja išganymui priemone — krikštu be kit tuo metu gyvenan i žmon i pagalbos. (ia nepaneigiu troškimo ir kraujo krikšto, o kalbu apie vandens krikšt). Kurie šiandien jau mokame Kristaus malon mis naudotis, dar labai neseniai nemok jome. Gi mok dami naudotis vis tiek daug kame esame reikalingi kito asmens pagalbos (antai atgailos sakramentas ir kita). Taigi ir tada, kai bus viena avija ir vienas ganytojas, apaštalinio darbo bus ne mažiau, negu jo buvo iki šiol.

Kiek ta vien kitiems pagalba yra verta savyje? — Jeigu sutinkame su faktais, kad yra Dievas, kad per Krist vyko atpirkimas, kad Kristaus vykintas atpirkimas žmogaus automatiškai neišgelbsti, o atpirkimu gali ir privalo pasinaudoti kiekvienas asmuo atskirai, kad joks žmogus negali tuomi pasinaudoti be kit žmoni pagalbos, kad nemyl dami žmogaus neturime per k myl ti Diev , kad žmogaus sielos nesiekianti žmogaus meil yra tik tariamoji meil , tai m stydami labai nuosekliai ir lengvai prieiname išvados, jog kiekvieno krikš ionies krikš ioniškumas tiek t ra ver-tas, kiek kuriam r pi, kad Kristaus atpirkimas neb t veltui ne

vien jam pa iam, o ir kitiems žmon ms. Iš viso to viena labai aiški išvada, kad kiekvienos generacijos krikščionys yra atsakingi už savo generacijos žmonijos išganym . Ši krikščioniškoji pareiga savyje yra aukštesn už visas kitas profesijas ar kitas prisiimtas pareigas.

Kristaus Bažnyioje jos atskiri nari kompetencija ir pareigos.

— Pašv stieji ir nepašv stieji. Šiuo du pavadinimu pavartoju ne sarkastine, o realia ir šventa prasme, skirdamas krikščionis gavusius iš Bažnyios kokius nors šventimus ir j negavusius.

Ar Kristus at jo tik kunigyst steigti ar vis žmonių atpirkti ? ia kalbu apie žmogui palikt kunigyst , o ne apie tai, kokia prasme kas Krist vadina kunigu. Aišku — Kristus at jo žmonių atpirkti. Atpirkimas vyko ne per kunigyst ir ne d l kunigyst s. Ar dabartin je Kristaus paliktoje santvarkoje žmonijos išganymas yra absoliuiai surištas su žmon ms palikta kunigyste ? Galvokime teologiškai ar filosofiškai, tai vis tiek prieisime išvados, kad Kristaus steigta ir palikta kunigyst , nors yra labai didelis dalykas Bažnyios ir žmonijos gyvenime, pa iam atpirkimui ji n ra *conditio sine qua non*. Savo steigtoje Bažnyioje Kristus surišo su kunigyste kai kuriuos patarnavimus, kai kurias pareigas, ta iau nesurišo bes lyginiai paties atpirkimo. Kristaus paliktoje santvarkoje be kunigyst s netur tume Šv. Eucharistijos, atgailos sakramento, sutvirtinimo ir paskutinio patepimo. Vis tiek ta iau ir dabartin je santvarkoje krikščionys, moteryst , evangelijos skelbimas, tobulas gaillestis galimi ir be kunigyst s. Kunigyst s nenuvertiname, jos vis tiksl žino tik pats Kristus, o mes tik dalinai j suprantame. ia apie kunigyst taip kalbu tik todėl, kad atsakius klausim , ar neb t n atpirkimo, jeigu neb t kunigyst s; ar niekas negali pasinaudoti Kristaus atpirkimu, kur n ra kunig ; ar be kunig ir šalia kunig pasaulieiai neturi pareigos išganyti savo laiko žmonių . Atsakymas yra aiškus: atpirkimas vis tiek b t , ir tuo ir dabartiniu atveju pasaulieiai turi patys r pintis juomi pasinaudoti, j t sti kartu su kunigais ne iš savanoriškos malon s, o iš nat rališkos pareigos. Dabartin je santvarkoje visi privalome tai daryti kartu su kunigais, pašv stieji kartu su nepašv staisiais. Š kunigyst s ir atpirkimo santyk stengiausi nors trumpais žodžiais iškelti tik todėl, kad parodyti, jog žmonijos atpirkimas n ra vien kunigyst s kompetencijoje ir n ra jos vienos pareiga. Kad m s generacija b t išganyta, kad visi pasinaudot atpirkimu, tai yra kiekvieno žmogaus privilegija ir pareiga, iš tos privilegijos ir pareigos n ra išskirtas n vienas. Kadangi Kristaus Mistinio K no narys, kiekvienas krikščionis turi pareig šviesti savo kasdieninio gyvenimo

pavyzdžiu visiems : krikš ionims ir nekrikš ionims, tiems kurie išsi-
gelb s ir kurie žus, pagal « T ve m s » maldos dvasi , pagal šv.
Povilo žod : *Sumus bonus odor Christi*².

II. Pasaulie io kat al iko dal is savo Bažny ios misij oje

Žvilgsnis šio klausimo praeit. — Bažny ioje, koki j Kris-
tus steig , atpirkimo skelbimas ir jo vykinimas niekad nebuvo
surištas vien su kunigyste. Šiam teigimui patvirtinimo pradžios
ieškokime dar prieš atpirkimui vykstant, kai žmoni protai ir
širdys buvo dar tik ruošiami b ti atpirkimo liudininkais, j suprasti
ir priimti. Patrijark ir pranaš laik nesiekime, o prad kime tik
Kristaus laikais. Kristaus gimim skelbti pirmieji prad jo Betliejaus
apylinki gyvuli sargai — piemens. Po j t žini Palestinon ir
Erodo r mus atneš trys Išmin iai iš Ryt krašt . Ne k v liau
po ši dvi j buvo Dievo siustas žmogus vardu Jonas. Jis nebuvo
nei Kristus, nei Elijas, nei pranašas, nei Senojo statymo kunigas
Jeruzal s šventykloje. Jis buvo tyruose ir pajordan je šaukian io
balsas. Jis at jo liudyti apie švies , kad visi per j tik t . Jis ne-
buvo šviesa, bet tur jo liudyti apie švies . Buvo tikroji šviesa, kuri
apšvie ia kiekvien žmog ateinant š pasaul . Ta Šviesa-Žodis
sik ni jo ir gyveno tarpe žmoni . Tos šviesos mokiniai mat jos
garb , garb kaip vienatinio iš T vo gimusio S naus, pilno malon s
ir tiesos ³.

Tas Žodis ir Šviesa — Kristus buvo vienatinis T vo S nus. Jeigu
jis b t liep s, b t jam tarnav angelai. Tarnavo ta iau tik pa-
prasti žmon s. Iš paprast žmonai Kristus išsirinko maž b rel
— 12, kuriuos ruoš ypatingoms pareigoms po sav s, atpirkimui
jau vykus. Kartu su anais 12 ir šalia j Kristus naudodavo ir
kitus. Jis pasiunt b r mokini paruošti jam keli per Samarij
Jeruzal n. « Po to Viešpats paskyr dar kitus 72 ir išsiuntin jo juos
po. du pirma sav s visus miestus ir vietas, kur jis pats tur jo
ateiti. Jis jiems sak : pi tis, tiesa, didel , o darbinink maža. Taigi,
prašykite pi ties Viešpat siusti darbinink savo pi t »⁴. N ra
pagrindo manyti, kad Kristus tik šiuos du kartu panaudojo savo
pasiuntiniais žmones iš minios, šalia an 12 išrinkt j .

Ir Sekmini dien buvo susirink ne vien apaštalai. Apaštal
rank užd jimu v liau daugelis gaudavo Šventosios Dvasios ypa-
ting maloni ir tapdavo Kristaus ir jo atpirkimo skelb jais. Kad

² 2 Korintie iams 2, 15; plg. Pij aus XII 1951 m. spalio 14 d. kalb .

³ Plg. *Jono* 1.

⁴ *Luko* 10,1-2.

prisimintume, kaip apaštalai elg si, kiek tur jo savo bendradarbi , pakanka skaityti Apaštal Darbus ir šv. Pauliaus laiškus. Ypatingai b dingas yra šv. Pauliaus laiškas Timotiejui. Jis rašo : « Tu, mano s nau, sustipr ki malon je, kuri yra Kristuje J zuje, ir k tu esi gird j s iš man s prie daugelio liudytoj , tai paveski ištikimiesiems žmon ms, kurie bus tinkami ir kitus mokyti »⁵.

Kiek pats Povilas toki ištikim bendradarbi tur jo, pakanka skaityti vien užbaig laiško Rom nams : «Aš pavedu jums m s seser Feb , kuri tarnauja Kenkr bažny iai. Pasveikinkite Prisk ir Akvil , mano pad j jus. Pasveikinkite Marij , kuri daug darbavosi jums. Pasveikinkite Andrikon ir Junij , kuriuodu yra garbingu pas apaštalus. Pasveikinkite Trifon ir Trifor , kuriedvi darbuojasi Viešpatyje. Pasveikinkite brangiausi Persid , kuri daug darbavosi Viešpatyje »⁶.

Kaip Pijus XII enciklikoje *Evangelii Praecones*, duotoje misij reikalu, primena, krikš ionyb s pradžioje ir valdininkai ir kariai ir paprasti civiliai žmon s skleid savo tik jim visur taip, kad jau pirmame šimtmetyje Kristaus ir krikš ioni vardas buvo žinomas visuose Romos imperijos miestuose.

Nuo Kristaus ir apaštal dien be pertraukos darbuojasi žmo ni atpirkimui per Krist ne vien vyskupai, kunigai, o ir pasaulie iai krikš ionys — vyrai ir moterys, visokio amžiaus, visokio išsilavinimo, laisvieji ir vergai, visur ir visada. Kad ne visais laikais ir ne visuose kraštuose pasaulie i apaštalavimas buvo vienodai intensyvus, tur jo skirtingas formas, tai yra atsitiktiniai vairumai. Klausimo ir fakto esm yra tame, kad pasaulie i dalyvavimas Kristaus ir jo paliktos Bažny ios misijoje visada buvo laikomas normaliu reikalu. Tos dviej t kstan i met praeities nei pavyzdžiais nei statistikomis smulkiau neiliustruosiu, nes šiuo atveju tai b t ir per ilga ir nereikalinga nei fakto rodymui, nei jo aiškumui. Pasaulie i apaštalavimo praeities formoms pavaizduoti pasitenkime tik keliais stambesniais bruožais.

Nuo Kristaus iki Tridento (Trento) Visuotinio Susirinkimo 1545-1563 m. pasaulie i apaštalavimo iniciatyva ir veikla nebuvo kaip nors organizuotai koncentruota. Ji buvo skatinama, ta iau vyko atskir vyskup , kunig ar vienuolij iniciatyvos ir vadovavimo ribose. Po Tridento Susirinkimo pasaulie i apaštališka veikla gauna organizuoto visuotinum charakter . Kuriasi apaštalaujan ios brolijos, draugijos, kiekviena su sava viena ir tarptautinio m sto centre vadovybe, turin ia ryš su Apaštal Sostu.

⁵ 2 *Timotiejui* 2, 1-2.

⁶ *Rom nams* 16.

Po Tridento Susirinkimo iki 20 šimtmečio vairios Marijanin s draugijos, šv. Vincento Paulie io nauja iniciatyva ir daug kit subrendo ir išsivyst milžinišku m stu, minias pasaulie i patrauk ir paruoš dalyvauti misijose savo krašte ar užsieniuose. Ir tame pusketvirto šimtmečio (1563-1919) tarpe pasaulie i apaštalavimas dar vis nebuvo pakankamai metodiškas, buvo daugiau spontaniškas, neretai pagal paties individo sigyt sugeb jim .

Benediktas XV 1919 metais lapkričio 16 d. savo apaštališku laišku *Maximum illud*, ragindamas pasaulie ius plaiau dalyvauti misij darbe, iškl reikal šiam darbui plaiau ir metodiškiau pasiruoti. Galima sakyti, kad nuo šio laiko prasidjo metodiškas ir Bažny ios aukš iausios vadovyb s iniciatyva bei jos prieži roje pasaulie i ruošimas apaštalavimo darbui.

Sukakus 40 met po šio apaštališko laiško, Jonas XXIII 1959 m. lapkričio 28 d. enciklikoje *Princeps Pastorum* primin ir an dokument ir ten iškeltas mintis. Jonas XXIII pakartotinai pabr žia reikal vispusiškai ruoštis misij darbui: doktrinaliniai, metodiškai, psichologiškai, pedagogiškai, ar tai specialiose mokyklose ar nors laikinuose kursuose.

Nuo Benedikto XV laik pasaulie i apaštalavimo organizuotas darbas išsivyst ligi tokio laipsnio, kad Pijaus XII 1953 m. spalio 28 d. patvarkymu, pasaulie i apaštalavimo organizacija buvo registruota Vatikano valstyb je kaip tarptautinis juridinis asmuo su savu teisiniu statutu.

Pasaulie i apaštalavimas dabartiniu metu. — Nesustosiu priminti Leono XIII, šv. Pijaus X, Pijaus XI ir Pijaus XII vis dokument ir j turinio, lie ian i m s tem . Su j formuluotais katalik akcijos ir pasaulie i apaštalavimo s j džiais esame pakankamai apsiprat ir patys esame išaug j takoje bei dvasioje.

Paskutinio — II pasaulinio karo griuv siuose šis klausimas ir reikalas nežuvo, o tik paaiškl jo, kad reikia aktyvesnio, intensyvesnio ir metodingesnio katalik pasaulie i dalyvavimo žmonijos kristianizacijoje ir atpirkime. Tam darbui sugr žintas senas pasaulie i apaštalavimo vardas.

Pijaus XII iniciatyva 1951 metais sukviestas pirmasis tarptautinis pasaulie i apaštalavimo kongresas, o 1957 metais spalio 5-7 dienomis antrasis. Koks buvo ši kongres tikslas ? Žmonija, nors per sunkias kli tis, pamažu eina vienon bendruomen n. Kokia ta bendruomen bus ir k ji duos žmonijai — gero ar kurios nors klaidos tiranij — priklauso nuo šiandienin s katalik visuomen s susipratimo ir pastang . K suprasti katalik visuomen s tikslu ? tai atsako Pijus XII, kad pasaul pašv sti, o ne vien tik

krauju ir ašaromis plauti nesantaik audrose, privalo pasaulie iai. Pasaulie iai turi pašv sti darbo, prekybos, aukl jimo vietas ir sritis, turi pašv sti politik ir vis pasaulio gyvenim . 1957 met kongrese buvo priimta tik viena rezoliucija: Vis krašt pasaulie i katalik organizacijos, kontakte su savo hierarchija, perži ri savo programas, veiklos metodus, kad juos pritaikius aktyvesniam apaštaltavimui m s laikais.

Ruošiantis 1957 met pasaulie i apaštaltavimo kongresui buvo jau iama vairiuose kraštuose tam tikr skirtum ir diskusij esminiais pasaulie i apaštaltavim lie ian iais klausimais. Artod , kad tomis temomis gali kilti diskusij kongreso eigoje, užuot svars ius tik pozityvius veiklos suintensyvimo klausimus. Pijus XII tada nusprend savo kalb , kuri buvo skyr s pasakyti kongres užbaigiant, viešai paskelbti kongreso pradžios išvakar se. Toje kalboje popiežius paaiškino pasaulie i apaštaltavimo s vok , turin , charakter ir kompetencij . Kadangi anos mintys pasaulie i apaštaltavimo tema ir dabar yra oficialiai saistan ios, tad j turin trumpai ia pakartosiu.

1. *Katalikiškosios akcijos ir pasaulie i apaštaltavimo santykis.*

— Jeigu šiuodu žodžiu n ra labai senu, tai jais vadinama veikla yra sena, — nuo pat Kristaus laik , — ir laikui b gant tur jusi varias formas, vairius vardus. Pasaulie i apaštaltavimo s voka yra platesn už katalikiškosios akcijos s vok . Katalikiškoji akcija yra formali organizacija, jai priklauso tik tie, kurie yra formaliai jon priimti. Katalikiškajai akcijai Bažny ia niekad n ra pavedusi pasaulie i apaštalin s veiklos monopolio. Asmuo ar organizacija, formaliai priklausydami katalikiškajai akcijai, automatiškai dar neta pa pasaulie i apaštaltavimo dalimi ar nariu. Pasaulie i apaštaltavimo nariams ar dalyviams yra reikalingas deramas teologinis pasiruošimas, asmeninis tinkamumas ir kanoniškoji misija. Šie trys reikalavimai nesaisto katalikiškosios akcijos nari . Katalikiškosios akcijos ne visi tikslai ir veiklos sritys eina tiesioginio apaštaltavimo ribas.

2. *Kas dalyvauja pasaulie i apaštaltavime?* — Pasaulie i apaštaltavim reikia skirti suprast siaura ir pla ia prasme. Pla ia prasme pasaulie i apaštaltavime "gali dalyvauti kiekvienas geros valios katalikas, kuris turi intencijos Kristaus dvasi skleisti ar apaštališka veikla, ar kasdieninio pavyzdžio galia, ar malda, kan ia, kokia nors auka. Anot Pijaus XII, yra ne manoma nubr žti aiški rib , kur apaštaltavimo dar n ra ir kur jis jau prasideda. Pozityvaus jo n ra gal tik ten, kur n ra intencijos pasiekti ko nors gero.

Motina šeimoje mokydama ir aukl dama savo vaikus, mokytojai ir kiti aukl tojai, s moningi krikš ionys darbininkai, krikš ionys tarnautojai atlikdami savas pareigas, ypatingai gi persekiojamieji už tik jim gelb dami vieni kitus — visi šie gali b ti kilnios apaštališkos dvasios, j darbai ir darb vaisiai gali b ti kiln s apaštalavimas. Pijus XII apie tokius sako: «Nesir pinkite, ar ir kuriai organizacijai jie priklauso, o su pagarba steb kit s j darbais»⁷.

Šiomis mintimis ir žodžiais nenuvertinamas organizuotas apaštalavimas, tiktai norima pasakyti, kad ir organizuotame apaštalavime ir šalia jo nereikia kliudyti individams, o reikia juos skatinti padaryti gero, kuris k gali, sugeba, kas kuriam pasitaiko. Prie apaštalavimo pla ia prasme priklauso ir maldos apaštalavimas.

Siaura prasme pasaulie i apaštalavimas yra tiesioginis kit mokymas krikš ioniškos doktrinos ir gyvenimo : mokykloje, organizacijoje ir bet kur kitur. Šiems ir yra anie trys reikalavimai: teologinis pasiruošimas, asmens tinkamumas ir kanoniškoji misija. Katalikiškoji akcija, tarpe daugelio kit jos tiksl , tur t r pintis iš savo nari tarpo paruošti ir duoti kuo daugiausia pasaulie i apaštal šia siaur ja prasme.

3. *Pasaulie i apaštalavimas ir Bažny ios hierarchija.* — Pijus XII primena, kad pasaulie iais ia jis vadina visus neturinius kunigyst s šventimu: taigi ir seminarij klierikus ir brolius bei seseris vienuolius ir pasauliniuose luomuose gyvenan ius katalikus. Kurie iš j apaštalauja, yra pasaulie iai apaštalai.

Pijus XII atsako klausim : Ar toks pasaulietis, kuris, gav s iš Bažny ios autoriteto kanonin misij , vis laik pašven ia tik religijos mokymui (antai mokyklose broliai ar sesers, vienuoliai ar pasaulie iai tikybos mokytojai) tuo pa iu netampa hierarchinio apaštalavimo nariais ? Atsakymas yra aiškus — ne, netampa.

Kad tinkamai supratus šio neigiamo atsakymo pagrind , prisiminkime, kaip Kristaus Bažny ia yra sutvarkyta. Bažny ioje yra dvi pagrindin s nari grup s : turintieji kunigo ar vyskupo šventimus ir j neturintieji. Pirmoje grup je yra dar dvi skirtingos grup s : vyskupai ir kunigai. Per vyskupo šventimus gaunama trejopa galia: pašv sti, mokyti, valdyti. Gi kunigo šventimai suteikia tik vien gali : pašv sti. Valdyti ir mokyti ar kuri tik vien iš ši dviej gali kunigas gauna ne šventimais, o vyskupo atskiru galiojimu. Tas dvi galias ar vien kuri iš j vyskupas gali kunigui

⁷ Pijaus xii 1951 m. spalio 14 d. kalba Pasaulie i apaštalavimo I Kongrese.

suteikti ar nesuteikti, suteikti ribot gali, gali j v l atšaukti⁸. Pijus XII mini pavyzd, kas vykt, jeigu Kardinol Kolegija išrinkt popieži asmen neturint vyskupo šventim, antai kardinol kunig. Kadangi popiežiaus dalykas yra pašv sti, valdyti ir mokyti, tai šis išrinktasis arba turi priimti vyskupo šventimus arba išrinkimas likt bevertis. Panašiai yra su vyskupu: tik nominacija vyskopus nesuteikia galios valdyti ir mokyti. Tik pašv stas vyskupu gauna visas tris galias. Jeigu kas žinote ar gird jote fakt, kad vyskupas tik nominuotas ir dar nepašv stas vald diecezij, tai jis vald ne tod l, kad buvo nominuotas vyskupu, o kad valdyti gavo special galiojim iš Apaštal Sosto, kok Apaštal Sostas gali suteikti ir tokiam kunigui, kuris niekad nebus vyskupu. Kanon teis je tokia galia vadinama deleguot ja galia.

Vyskupas gali ir pasauliet žmog galioti jo diecezijoje k nors valdyti (tvarkyti finansus), gali galioti mokyti, bet negali duoti galios k nors pašv sti, nes tai yra kunigo šventim pas ka.

Taigi pasaulie iai, kokias pareigas Bažny ios gyvenime beeit, n ra ir negali b ti hierarchijos nariais. Vistiek ta iau ir pasaulie iams, kurie imasi apaštalo darbo — skelbti Krist ir jo atpirkim, yra skirti Kristaus žodžiai: «J s esate žem s druska, j s esate pasaulio šviesa»⁹. Pijus XII pakartojo nuolatin Bažny ios žod, jog reikia, kad atsirast daugiau pasaulie i tinkan i ir norin i gauti hierarchijos kanonin misij skelbti Krist ir jo atpirkim.

Pasaulie i apaštalavimas yra hierarchijos vadovyb je arba subordinacijoje. Tai seka ne iš disciplinarinio patvarkymo, o iš Bažny ios dieviškos santvarkos. Šios subordinacijos arba vadovavimo instancijos vairuoja pagal organizacij apimt ir charakter. Pla ios organizacijos, nors turin ios ir parapinius vienetus, turi platesn ryš su hierarchijos laipsniais: tautinis centras yra krašto viso episkopato subordinacijoje, dieceziniai centrai — tos vietos Ordinaro, parapiniai vienetai — tos vietos klebono subordinacijoje. Ordinaras savo dijecezijoje yra kompetentingas kurios nors organizacijos vienetus pavesti arba klebon vadovybei arba ir kitaip patvarkyti, antai paskirdamas dekanalinius ar kitokius vadovus. Yra organizacij, kurios iš viso neturi parapini vienet, antai vairi profesional katalikiškos organizacijos. J vadovyb s klausim sprendžia krašto episkopatas, ar diecezijos ordinaras jeigu organizacija yra tik diecezin. Yra ir internacionalini organizacij (Pax Romana, Tarptautin Katalik Mokslinink S junga ir kitos). J vadovavimo klausim sprendžia Apaštal Sostas.

⁸ Pagal 1327-1328 Kanon .

⁹ *Mato* 5, 13-14.

« Tarp dvasiški ir pasaulie i apaštalavimo turi b ti pilna sandara. Šen bei ten nugirstamas 'pasaulie i emancipacijos' žodis apaštalavimo darbe mums nepatinka », sako Pijus XII. Tokias kalbas jis pavadino pranc z kalbos žodžiu *mesquine* — pigiomis, menkomis. Tokios kalbos neseka iš apaštališkos dvasios, jos nevertos nei diskusij nei polemikos¹⁰.

Ta iau pasaulie i apaštalavimo teis ir pareiga n ra klero (antai klebono) malon s reikalas. Pasaulie iai turi ir teis ir pareig apaštalauti. Kur kunigai d l kokiui' nors priežas i nenori imtis vadovauti pasaulie i apaštalavimui, ar katalikiškosios akcijos organizacijoms ir darbams, ten pasaulie iai turi teis ši nesusipratim išsiaiškinti pas vietos ordinar ar patys betarpiiai ar per savo centrus.

4. *Pasaulie i atsakomyb* . — Pijus XII sp ja nesuprasti klaidingai moka ios ir besimokan ios Bažny ios, tarsi joje b t dvi grup s : aktyvioji — asmens su kunigyست s šventimais ir pasyvioji — pasaulie iai. Moka ioji Bažny ia yra visi, kurie skelbia Krist : vyskupai, kunigai, pasaulie iai. Besimokan ioji — visi tie, kurie mokymui neparuošti.

Savaime suprantama, kad apaštalavimo darbui pasaulie iai ne visi vienodai tinka : savo nat raliomis savyb mis, pasiruošimu, d l savo tiesiogini kasdienini pareig . Pagal tai ir pareiga apaštalauti vien yra didesn , kit mažesn . Kiekvienas ta iau krikš ionis turi daug galimybi , tad ir pareigos, apaštalauti aukš iau min ta platesne prasme : atlikdamas luomo pareigas, tarnyb , socialin , politin ir kitok veikim , dirbdamas savo profesijoje. Katalikas privalo reikštis savo krikš ioniškais principais, o jeigu taip bus išmincinga, tai ir katalikišku vardu.

Pijus XII atmeta kaip klaiding žod ir tendencij katalikišk j akcij ir pasaulie i apaštalavim apriboti grynai religiniais klausimais ir religine sritimi. Žmonijos krikš ioniško gyvenimo klausimai palie iami visur. Katalikas turi ne tik katekizm mok ti, o krikš ioninti žmonijos gyvenim . Užtat ir apaštalas turi pasireikšti visur. Jeigu antai politiniai forumai lie ia ir sprendžia klausimus lie ian ius moteryst , šeim , k dik ir t.t., tai katalik yra pareiga, kad tie visi klausimai ir politiniuose forumuose b t išspr sti krikš ioniškai. Pagal direktyvas iš 1948 m. kovo 28 d. katalikiškoji akcija ir pasaulie i apaštalavimas formaliai nesusiriša su kuria nors politine partija, ta iau b t peiktina, jeigu katalikai palikt politin je ir kitose srityse laisv dirv nevertiems ir nesugebantiems

¹⁰ Pijaus XII 1957 m. spalio 5 d. kalba Pasaulie i apaštalavimo II Kongrese, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XLIX (1957), 926 psl.

tvarkyti valstybės ir visuomenės gyvenimo. Šios pareigos atlikimui — dalyvavimui politiniame gyvenime uniformini ribojančia ra. Jos yra išsprendžiamos pagal krašto ir laiko žmonių mąstymų, reikalus ir galimybes.

Pijus XII spja prieš klaidą, kuri sekant galima pražudyti žmoniją. O ta klaida yra tendencija vis didesnę koncentruoti tik visuomeninius klausimus. Nemažinant jų reikšmės, jie nėra nei vieninteliai, nei svarbiausi, nei Bažnyčios misijoje pirmaujantieji, nei tikslas sau. Jie yra tik priemonė žmonijos kristianizacijai ir atpikimui. Maža nauda juos gerai išrišti ir palikti žmones be Evangelijos, be kelio ir priemonių sielas išganyti.

Pasaulie ir paruošimas apaštalavimui. — Vis ta pačia proga, kalbėdamas šiuo klausimu Pijus XII priminė visiems aiškiai dalyką, kad be tinkamo pasiruošimo žmogus negali tapti apaštalu, Tolesnis pasiruošimas, pradėtinis vaiko dienose, yra kasdieninė sąžinios apyskaitoje save patikrinant ne vien kas blogo padaryta, o ar padaryta gera ir kaip, kur privalo jome ar gal jome padaryti.

Toliau Pijus XII, neminėdamas vietos, minėję katalikiškosios akcijos iniciatyva vedamas vadinamas « socialines seminarijas », kaip pavyzdį, kad reikia imtis metodiškų priemonių iš katalikiškosios akcijos narių paruošti apaštalus. Kaip apaštalavimo, taip ir paruošimo sričiai yra daug: ne vien tiesioginis tikybės ar bendrai krikščioniškas mokymas mokyklose ar bažnyčiose. Yra radio, spauda, televizija ir kita. Katalikams nepakanka tik cenzuruoti ir vertinti, kas kitą gerai ar blogai padaryta. Tai gali būti naudinga visuomenei informacija, spjant apie kitą darbą vertinti. Reikia taia, kad mes patys visuomenei duotume gerą dalyką.

Ypatingai svarbi apaštalavimo dirva yra darbininkija, jos sąjungos, jų dvasia. Darbininkų eiles kasmet ateina apie 20 milijonų jaunų žmonių ir kasmet ateityje ateis vis daugiau. Kur jie ten atneša, kieno rankas patenka, turi rasti ne tik Bažnyčios hierarchijai ir valstybės valdžiai, o kiekvienam rimtam žmogui. Žmonijos viešųjų opinių ir dvasių lemia ne vienuolynai ir ne intelekto elitas, o darbininkija. Mes laikydami audros fizinio darbo žmonių mases atbloškime šimtus tūkstančių intelektualų. Ar jie deramu laiku atliks savo misiją mažiau mokytą savo naujų kolegų tarpe?

ia pavardintose ir daugelyje kitose sričiuose patys pasauliečiai turi imtis iniciatyvos ir pilnos atsakomybės, hierarchijos dvasinėje vadovybėje. Pagal šiandieninius žmonijos reikalavimus kunigai yra tiek maža, kai kur jie visai nėra, daug kur katalikai ir nekatalikai jų šaukiasi ir neprisišaukia. Pijaus XII žodžiais tariant, šiandien kunigui uždėti ar paįiam prisiimti darbus, kuriuos be jo gali atlikti

pasaulie iai, yra nuostolis visai žmonijai. Katalikiškoji akcija ir pasaulie i apaštalavimas yra ne tam, kad kunigams užd t savo organizacij visoki darb nieko bendro neturin i su kunigyte, o tam, kad organizacijos paimt iš kunigo darbus, kuriuos pasaulie iai gali nuveikti.

Visiems pasaulie iams apaštalam, ar jie b t katalikiškosios akcijos nariai ar ne, Pijus XII primena du dalyku :

1. Doktrinoje visada laikytis ortodoksijos rib ir drausm s dalykuose neprieštarauti kompetentingo bažnytinio autoriteto patvarkymams. Šia tema ir Pijus XI ir Pijus XII yra kalb j ne viena proga primindami, kad ir pasaulie i apaštalavimas ir katalikiškoji akcija turi b ti *sicut acies bene ordinata*.

2. Pijus XII pasisako prieš taip vadinam « pasaulie i teologij ». Šv. T vas š žod vadina tuš iu žodžiu. Kai kas tam žodžiui teikia toki prasm , b k pasaulietis katalikas rašydamas teologiniais ar moral s klausimais gal s b ti laisvesnis už kunigus, gal s tais klausimais kalb ti, savo raštus skelbti ir be Bažny ios pavirtinimo (*imprimatur*). Teologija yra viena — ta pati ir kunigams ir pasaulie iams, o ne dvi. Tos srities Bažny ios drausm telpanti atitinkamuose kanonuose saisto visus katalikus ¹¹.

Kad dvasinink teologija b t moksliska ir mokslinink mokslas teologiskas, Šv. T vas rekomenduoja visiems pasekti Vokie i *Görresgesellschaft*, kurioje teologai dirba kartu su gamtos moksl autoritetais.

Dar anks iau, 1950 m. rugpj io 12 d., Pijus XII enciklikoje *Humani Generis* atkreip d mes , kad pasaulie iams dom tis šia savo krikš ioniška pareiga trukdo daug kas, o ypatingai stoka sis moninimo žmogaus vert ir filosofija mokanti žmog apsiriboti tik savimi (existencializmas).

Užbaiga. — Kalb damas apie m s laiko did j pavoj ir didži j problem Pijus XII yra pasak s : «Pasaulie i apaštalavimas, kaip visokis kitas apaštalavimas, turi dvi funkcijas: išlaikyti ir užkovoti. Abi funkcijos si losi primygtinai šiandieninei Bažny iai. Kristaus Bažny ia negalvoja užleisti be kovos teritorij savo prisiekusiam priešui bedieviškajam komunizmui. Ši kova bus t siama iki galo, ta iau ne kitokiais, o Kristaus ginklais»¹².

Tiek iki šiai dienai. O kas atei iai ? Art jan iam Bažny ios visuotiniam susirinkimui ruošti komisij tarpe yra ir pasaulie i apaštalavimo sekretoriatas. Ten pla iai svarstomi m s laikams

¹¹ Ten pat, 930 psl.

¹² Ten pat, 939 psl.

aktuals ir principiniai pasaulieji apaštalavimo klausimai. Tos srities daug klausimų vairiais aspektais palieama ir kitose komisijose.

Giš mano pranešim Pasaulieji apaštalavimo tema užbaigsiu dar Pijaus XII žodžiais: «Įmkitis darbo dar su didesniu tikėjimu už t, koks buvo Petro tuo metu, kai Jzus pašauktas jis met savo valti virš bangų jo pasitikti savo Mokytojų»¹³.

BIBLIOGRAFIJA

Pasaulieji apaštalavimo klausimais pagrindiniai paskutiniai popiežių dokumentai:

- Benediktas XV 1919 m. lapkričio 16 d. apaštališkas laiškas *Maximum illud*, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XI (1919), 440-455 psl.
- Pijaus XII 1950 m. rugpjūčio 12 d. enciklika *Humani generis*, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XLII (1950), 561-578 psl.
- Pijaus XII 1951 m. birželio 2 d. enciklika *Evangelii praecones*, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XLIII (1951), 497-528 psl.
- Pijaus XII 1951 m. spalio 14 d. kalba Pasaulieji apaštalavimo I Kongrese, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XLIII (1951), 784-792 psl.
- Pijaus XII 1957 m. spalio m. 5 d. kalba Pasaulieji apaštalavimo II Kongrese, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, XLIX (1957), 922-939 psl.
- Jono XXIII 1959 m. lapkričio 28 d. enciklika *Princeps pastorum*, žr. *Acta Apostolicae Sedis*, LI (1959), 833-864 psl.

Vysk. V. Brizgys

Chicago, J. A. V.

¹³ Ten pat.